

Національна команда
експертів із
реформування вищої
освіти в Україні

Funded by
the European Union

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ: 2005 — 2019 РОКИ

РАШКЕВИЧ Юрій Михайлович

*доктор технічних наук, професор Львівської політехніки
голова Національної команди експертів із реформування вищої освіти
Програми ЄС Еразмус+
член Національного агентства кваліфікацій*

BOLOGNA NATIONAL EVENT – XIV International conference
«European Integration of Ukraine' Higher Education in the context of Bologna Process.
Bologna Process Principles and Tools»
20 years of Bologna Process in Ukraine: Achievements, Challenges and Prospects
6 November 2025

Болонський процес в Україні 2005 - 2019

Етапи імплементації завдань Болонського процесу:

2005 - 2014 — основне завдання - запровадження ключових інструментів Болонського процесу (ЄКТС, Додаток до диплома, Національна рамка кваліфікацій).

2014 - 2019 — основне завдання - законодавче забезпечення європейської інтеграції вищої освіти України, імплементація основних положень Закону про вищу освіту в практичну діяльність закладів вищої освіти.

2005-2014: запровадження ЄКТС

Основні проблеми:

- нерозуміння сутності ЄКТС як системи трансферу кредитів,
- запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОПН) як «адаптації ідей» ЄКТС у вищу освіту України,
- недопустима бюрократизація організації навчального процесу,
- різко негативне відношення викладачів та студентів до КМСОПН, а через неї — до Болонського процесу,
- завдання запровадження ЄКТС не виконане до 2014 року.

Досягнення:

- Наказ МОН 2009 року про запровадження ЄКТС (але без коментарів щодо КМСОПН),
- успішне виконання і дисемінація результатів проєктів за програмою Темпус, присвячених ЄКТС.

2005-2014: запровадження Додатку до диплома

Основні проблеми:

- переклад англomовного оригіналу українською мовою,
- недостатній досвід у формулюванні результатів навчання,
- прив'язка кредитного виміру дисциплін в кредитах ЄКТС до аудиторного навантаження.

Досягнення:

- Наказ МОН 2010 року «Про затвердження Порядку замовлення, видачі та обліку Додатка до диплома про вищу освіту європейського зразка (DIPLOMA SUPPLEMENT)»,
- реальне запровадження Додатку до диплома усіма закладами вищої освіти.

2005-2014: створення Національної рамки кваліфікацій

Основні проблеми:

- недостатнє розуміння ролі і місця НРК в системі вищої освіти України,
- відсутність належної комунікації та співпраці між основними стейкхолдерами НРК.

Досягнення:

- створення в 2010 році міжвідомчої робочої групи та налагодження комунікації щодо структури та ролі НРК,
- створення та затвердження КМУ в листопаді 2011 року НРК.

2005-2014: Інші здобутки та проблеми

- + Активний розвиток міжнародної університетської співпраці.
- + Значне розширення студентської мобільності як на основі міжнародних проєктів, так і білатеральних угод про співпрацю.
- + Створення Національного освітнього глосарію: вища освіта.
- Критично низький рівень автономії ЗВО: за методикою EUA в Україні (у порівнянні із провідними університетами Європи) рівень академічної автономії 51%, фінансової — 49%, організаційної — 44%.
- Відсутність системи зовнішнього забезпечення якості вищої освіти.
- Компетентнісний підхід в проєктуванні та реалізації освітніх програм не запроваджено.

Основні пріоритети:

- істотний перегляд нормативного забезпечення вищої освіти з метою реалізації автономії (в першу чергу — академічної) університетів,
- запровадження нової аспірантури як 3-го циклу вищої освіти,
- розбудова сучасної системи забезпечення якості вищої освіти,
- розроблення нових стандартів вищої освіти на компетентнісній основі,
- забезпечення академічної доброчесності,
- методологічна та методична підтримка реформ.

Основні здобутки 2015 — 2019 років

Розбудова сучасної системи забезпечення якості

- створення міжнародної конкурсної комісії для обрання членів НАЗЯВО,
- прозоре обрання членів НАЗЯВО та його керівництва (2018 р.),
- розроблення та затвердження Положення про акредитацію (2019 р.),
- підготовка експертів із акредитації освітніх програм,
- проведення в 2019 р. перших акредитаційних експертиз,
- методична підтримка розроблення та запровадження внутрішніх систем забезпечення якості.

Основні здобутки 2015 — 2019 років

Нові стандарти вищої освіти

- створення нового переліку галузей та спеціальностей, гармонізованого із Міжнародною стандартною класифікацією освіти МСКО-2013,
- створення Науково-методичної ради МОН та науково-методичних комісій за спеціальностями,
- розроблення стандартів вищої освіти нового покоління за компетентнісною основою (станом на вересень 2019 року затверджені усі стандарти бакалаврського рівня та більшість магістерських стандартів).

Основні здобутки 2015 — 2019 років

Методологічна та методична підтримка реформ

- переклад українською мовою та публікація Довідника користувача ЄКТС,
- переклад українською мовою та публікація Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти,
- методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти,
- методичні рекомендації щодо опису освітніх програм,
- численні конференції, семінари та круглі столи, присвячені компетентнісному підходу в створенні та реалізації освітніх програм.

Основні здобутки 2015 — 2019 років

Забезпечення академічної доброчесності

- Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності (жовтень 2018);
- Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо), серпень 2018;
- Меморандуми МОН України із провідними компаніями (UNICHECK, Plagiat.pl), в рамках яких компанії здійснюють безкоштовну перевірку на плагіат дисертаційних робіт;
- оптимізація складу та діяльності експертних рад МОН України;
- оперативне інформування на сайті МОН про майбутні захисти дисертацій.

HERE team webpage: <http://www.erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymka-reform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here.html>

ДЯКУЮ